BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXXI. • BROJ 362 • VELJAČA 2025.
Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

ISSN 1512-813X
9 771512 813006

Između dva broja

U posljednjem govoru prije nego će stolicu predsjednika SAD-a ustupiti republikancu **Donaldu Trumpu** demokrat **Joe Biden** je upozorio na dolazeću koncentraciju moći među uskim krugom ultrabogatih ljudi. Kako je tada izjavio: "Danas oligarhija oblikuje Ameriku ekstremnog bogatstva, moći i utjecaja, koji doslovno prijete cijeloj demokraciji, osnovnim pravima i slobodama." Nije to bila ni lamentacija ni vidovnjaštvo nego se znalo što dolazi. Trump je istoga trenutka kroz razne predsjedničke naredbe i ukaze krenuo provoditi svoje "revolucionarne" ideje koje se reflektiraju na sve krajeve svijeta. Još kad je postavši predsjednikovim neformalno prvim čovjekom odriješene ruke dobio **Elon Musk**, s 400 milijardi USD najbogatiji pojedinac današnjeg vremena, bezobzirnost se pokazala zajamčenom.

"Cijela planeta je u opasnosti", procijenio je američki glumac **Richard Gere**, pripadnik Trumpove generacije. "Klaunovi-milijarderi koji okružuju Trumpa su nezreli i narcisoidni, moramo biti oprezni protiv ovog mračnog braka novca i moći", otvoreno je kazao Gere.

Španjolski premijer **Pedro Sanchez** pozvao je svijet na pobunu protiv prijetnje demokraciji koju predstavlja uspon onoga što on naziva "ultradesničarskom internacionalom". Sanchez je optužio američke tehnološke milijardere da "pokušavaju iskoristiti svoju apsolutnu moć nad društvenim medijima kako bi kontrolirali javnu raspravu, a time i djelovanje vlada u cijelom zapadnom svijetu".

Općenita upozorenja Sancheza uslijedila su nakon što je francuski predsjednik **Emmanuel Macron** konkretno imenovao Muska zbog podržavanja njemačke radikalne stranke AfD i nazivanja kancelara **Olafa Scholza** "nesposobnom budalom". Musk je gospodar društvene mreže X i uviđaju da se namjerio na nekoliko zapadnih vlada, uključujući i onu Velike Britanije. Milijarder je zgrozio politički svijet već i zbog "salutiranja" vrlo sličnog nacističkom, kada mu je pušteno govoriti "urbi et orbi" na inauguraciji Trumpa.

Stoga je fotografija Elona Muska, koji je također vlasnik SpaceX-a i Tesle, s tim kontroverznim pozdravom projektirana na Teslinu Gigafabriku u Berlinu, uz riječi "Heil Tesla". Dvije lijevo orijentirane aktivističke grupe, *Led by Donkeys* (Predvođeni magarcima) iz Velike Britanije i njemački Centar za političku ljepotu, preuzele su odgovornost za projekciju na X-u, ranije poznatom kao Twitter.

U potezu koji je imao za cilj dozvati malo predsjednika Trumpa utjecajni američki magazin Time na naslovnici je prikazao Elona Muska kako sjedi za stolom u Ovalnom uredu s kavom u ruci. "Za sada, Musk ne polaže račune nikome osim predsjedniku Trumpu, koji je svom finansijskom donatoru dao odriješene ruke da preoblikuje državne institucije po vlastitoj viziji", napisao je Time. "Da li Time magazin još uvijek postoji?", posprdao se na to Trump i dodao: "Nisam ni znao. Elon radi odličan posao".

Musk je inače šef američkog Odjela za učinkovitost vlade, osnovanog s ciljem navodnog smanjenja birokracije i rezanja milijardi dolara u potrošnji savezne vlade. Preko tog odjela Trump i Musk krenuli su na "ljevičarske" agencije i medije desetljećima podupirane od strane američke administracije, koje su uz opću korist širile američku propagandu, utjecaj i interese. Na udaru su se našla dva radija, Slobodna Europa i Glas Amerike, te organizacija USAID koja je američkim novcem diljem svijeta pružala gospodarsku i humanitarnu pomoć. Taj potez direktno je zabrinuo razne zanemarene i ranjive kategorije bh. društva o kojima skrbi nevladin sektor, a na koje je USAID u BiH samo u protekle četiri godine utrošio 402 milijuna USD!

U BiH političke krize i skandali uz ovakve vjetrove izvana samo jačaju. U Federaciji se i dalje petlja s mjerama oko minimalne plaće od 1.000 KM. U toj istoj Federaciji ovakva je slika na 100 građana: 27 njih radi u realnom sektoru, dok ih 73 zavisi od proračunskih sredstava (penzioneri, državni službenici, studenti, socijalni korisnici). Vlada FBiH primorava 27 osoba da svojim radom uzdržava sebe i još 73 osobe, ne uviđajući da to nije normalno niti održivo.

U ovom broju tematizirali smo, da krenemo od laganijeg, nogometni domet vareškog kluba, a računajte na još sportskih sadržaja u izdanju za ožujak kada ćemo o uspjehu vareške mlade skijašice, također i o karateu. Nadalje, stupili smo i u kontakt s Kantonalnom direkcijom za ceste, dobili njihov pogled na problematiku nezadovoljavajućeg održavanja cesta koja je u Varešu vječna. Poslali smo upit i u kabinet premijera ZDK-a **Nezira Pivića** (SDA) podsjetivši da je prije točno godinu dana (14. veljače 2024.) primio delegaciju Adriatic Metalsa BH (**Sanela Karić**, **Dino Busuladžić**) te su tada dogovorili da formiraju zajedničku komisiju koja će utvrditi veći iznos koncesijske naknade za eksploataciju rude "što će donijeti dodatne prihode u budžete općine Vareš i Zeničko-dobojskog kantona", i zatim ga upitavši: kada će spomenuta komisija konačno biti formirana i hoće li se pri utvrđivanju povećanja koncesijske naknade plemeniti metali zlato i srebro tretirati kao "prateći minerali" ruda olova, cinka i barita, zaista!?

Nismo prvi ni jedini kojima nije odgovoreno, a portal Naratorium.ba u međuvremenu je objavio ažurirane podatke kompanije o ekstraktiranim količinama i tržišnim vrijednostima minerala. Među njima su i zlato i bakar, a "njih ima samo u tragovima i njihovo izdvajanje bi bilo neisplativo" – tako su više puta javnosti predstavili vodeći predstavnici kompanije.

B

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ **Umrli:** Vinko Prkić (1937.), Jelena Djaković rođ. Miletović (1938.), Ivo Suljuzović (1953.), Jadranko Josipović (1973.).

Izdavanje ovog broja potpomognuto je sredstvima Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Na naslovnici – Zima u Zvijezdi (foto: **J. Klarić**)

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Dr. Krešimir Mlivončić, Njemačka – 50 €.

Donatoru hvala lijepa!

Sjednica Općinskog vijeća

Dana 29. siječnja 2025. održana je 3. redovita sjednica Općinskog vijeća Vareš s 11 odnosno 12 točaka dnevnoga reda. Prilikom razmatranja i usvajanja istog, na prijedlog vijećnika **Darija Dodika** (SDP BiH) umetnuta je ispred svih dodatna točka formulirana kao Rasprava o zimskom održavanju regionalnih cesta, lokalnih cesta i gradskih ulica. Kolegij Općinskog vijeća kod utvrđivanja prijedloga dnevnog reda za ovu sjednicu nije bio suglasan oko uvrštavanja te točke jer za nju nije bilo nikakvog pripremljenog materijala. No, kad su je vijećnici već prihvatili preostalo je proći kroz nju s onim što je usmeno iznio vijećnik Dodik u svojstvu predlagača. Općinski načelnik **Zdravko Marošević** (HDS) nije želio uopće raspravljati o, kako je rekao, nepostojećoj točki.

Za govornicom je bilo i povišenih tonova. Onome što je iznosio Dodik, diskusijom se priključio i vijećnik **Zdravko Barkić** (DF). U sjeni tih konfrontacija bila je diskusija vijećnika **Asmira Čizme** (NES), iako najbliža meritumu stvari kad je riječ o onim problemima koje vareškim građanima pa i vijećnicima priskrbljuje kantonalno upravljanje zimskim održavanjem kroz gradsku zonu u Varešu. Vijećnik Čizmo informirao je o tome kako je prije 3-4 godine preko nekog poslanika u kantonalnu skupštinu ZDK-a uputio pitanje odnosno inicijativu da se čišćenje regionalne ceste R-444 kroz gradsku zonu u Varešu (od benzinske crpke u Prnjavoru do određene točke u Ljepovićima) izdvoji odnosno dodijeli JKP-u Vareš, iz razloga održavanja trotoara.

(Svake smo zimske sezone, pa evo i ove, i sami kroz priloge i fotografije ukazivali na neadekvatni i besmisleni način zimskog održavanja glavne gradske ulice u Varešu, op.ur.)

Dok se sazivi općinskog vijeća smjenjuju, i na ovaj ili onaj način iscrpljuju nad tim pitanjem, pritom izbace frustracije i ništa ne riješe jer nemaju ovlasti ni mehanizme, suština je naime u onome što je vijećniku Čizmi tada iz Kantona odgovoreno. Njemu je stavljeno na znanje da vareško komunalno poduzeće nije registrirano za obavljanje poslova shodno onim uvjetima koji se postavljaju na kantonalnim tenderima. A drugi dio odgovora bio je, po sjećanju spomenutog vijećnika, da je izabrani izvođač dužan osim s kolovoza očistiti snijeg i s površine uz cestu u širini 1,5 do 2m, gdje je to moguće. Naravno, privatna poduzeća koja Kanton odabire i šalje da održavaju regionalnu cestu kroz sam Vareš toga se nikad nisu pridržavala.

Taj ključni dio odgovora, što ga je vijećnik Čizmo prepričao, mogao je i trebao vareškim vijećnicima, kao i resornoj općinskoj službi, još tada biti jasan signal na čemu trebaju inzistirati i na koga usmjeravati pritisak da radi svoj posao, odnosno slati pritužbe ako taj dio posla ne ispunjava, a onda naslagane pritužbe uzeti kao osnovu za zahtjev o raskidu ugovora. Međutim, konkretizacija je ono čega vareškim općinskim vijećnicima već generacijama nedostaje. U ovom slučaju nikad nisu bliže prišli ne samo mogućem nego već definiranom rješenju za vareške trotoare. Ali, umjesto toga, za izvođačem se čistilo o općinskom trošku. Nekad to čini JKP svojim velikim strojevima, par godina unatrag bio je angažiran i specijalni mali stroj, a ove zimske sezone s ostacima snijega i leda borila su se dvojica fizičkih radnika s lopatama.

U zaključku na ovoj sjednici izabralo se ipak ponoviti isti postupak i očekivati drugačije rezultate odnosno ponovo se obratiti resornom ministarstvu u ZDK-u te Kantonalnoj direkciji za ceste s prijedlogom da se spomenuti dio "regionale" kroz Vareš izdvoji i povjeri drugom izvođaču te da se pokuša ishoditi da taj izvođač ujedno održava i ostalo gradsko područje.

Vijećnik Dodik pored ovog imao je još zaključaka koji su, uz dva suzdržana glasa, na koncu izglasani. Oni su se ticali onog dijela zimskog održavanja koji jest lokalna nadležnost. U jednome od njih izglasano je npr. da se održavanje gradskih ulica odvoji od lokalnih puteva odnosno da se time ne bavi jedan izvođač koji onda mora ići za prioritetom, a to je prohodnost do selâ, dok gradske ulice čekaju na red. Ovo je razdvajanje i neophodno u slučaju da Kanton prihvati ideje o izdvajanju gradske zone (iz prethodnog zaključka Općinskog vijeća) i oduzimanju iste od izvođača koji prema sadašnjem ugovoru održava cijelu cestu. (No, dionicu od Šimina Potoka do Odvojka sam izvođač je prepustio podizvođaču, znači može se i tako).

Usvojena su i dva zaključka što ih je predložio vijećnik Čizmo. Po jednome odlučeno je da predsjednici mjesnih zajednica svojim potpisom ovjere da je stroj poslan na čišćenje stigao do ključnih točaka u selu i obavio posao koji je trebao.

Sve u svemu sigurno ne zvuči sjajno da od uspostave općinskog vijeća po završetku rata pa do danas (još malo pa 30 godina!) problematika zimskog održavanja svake sezone bude tema na sjednicama ovog zakonodavnog tijela, a da još uvijek nema pronađenih sistemskih rješenja čak ni za onaj dio koji je lokalna nadležnost. Treba doduše uzeti u obzir i realnosti kao što su teritorijalna razvučenost, nedostatni resursi i sl. Što se tiče regionalnih cesta, Kanton jako dobro koristi nesnalaženje lokalnih vlasti. To što je Varešu glavna ulica, nadležnima u Kantonu je samo jedna od regionalnih cesta, možda najmanje važnih. Da bi shvatili obim te nevažnosti vareški vijećnici u pripremi za pokušaje dogovaranja s nadležnima u Kantonu trebali bi prvo analizirati dostupna godišnja izvješća i disproporcionalnost ulaganja u regionalne ceste u ZDK-u. Poseban je indikator npr. cesta R-466 koja vodi do kakanjskog izletišta Ponijeri. Ali snijeg će u Varešu ionako naposljetku okopniti, i prašinu od posipnog materijala raznijet će vjetar, pa čemu onda toliko vike na izvođača i na nadzor koji je za vrijeme nevremena – na godišnjem.

Proizvodnja i trgovina modnih tkanina i modne konfekcije

ProfiTex
MODNA METRAŽA I KONFEKCIJA

71330 Vareš | ul. Zvijezda 25 (poslovna zgrada Bobovac)
tel./fax: 032 849 300 | e-mail: info@profitex.ba
www.profitex.ba

Izvođač pravovremeno reagirao

Na adresu nadležnih u Zenici odaslali smo pitanja koja u suštini aludiraju na diskutabilan odnos prema općini Vareš kako u pogledu održavanja tako i osuvremenjivanja regionalnih cesta.
Odgovore smo dobili u službenom dopisu koji je potpisao direktor Direkcije za ceste Zeničko-dobojskog kantona Nandino Škrbić i prenosimo ih u nastavku.

Pripremio **M. Marijanović**

Bobovac: U posljednjoj dekadi 12. mjeseca 2024. godine bilo je obilnih snježnih padavina. Građani ZDK-a koji žive u Varešu ostali su potpuno nezadovoljni neadekvatnim održavanjem prohodnosti čak i kroz gradsko područje, a u visinskim dijelovima iznad grada gdje prolaze dionice regionalnih cesta R-444 i R-444a vareško stanovništvo je bilo prepušteno samo sebi.

Održavanje na cesti R-444b Šimin Potok-Ravne-Kamenica nije predmet ovog pitanja jer je taj pravac kroz inače najzameteniji dio Zvijezde održavao drugi izvođač, za kojega je stanovništvo naslonjeno na tu cestu imalo samo riječi hvale.

Jeste li u tom razdoblju imali upućenih dopisa (primjedaba, urgencija i sl.) iz Općine Vareš po pitanju čišćenja regionalnih pravaca? Ako nije bilo reakcije iz Općine, je li Direkcija za ceste ZDK-a kao nadležna izabranim izvođačima radova na zimskom održavanju imala vlastite informacije o tome što se događalo koncem 12. mjeseca na području Vareša? Da li vas je npr. poduzeće kojemu je povjeren stručno-tehnički nadzor zimskog održavanja informiralo o stanju? Ako je eventualno zakazao i nadzorni organ, u vašem Planu zaštite, održavanja, rekonstrukcije i izgradnje regionalnih cesta stoji da se u krajnjem slučaju uključuju i vaši kadrovi, citiramo: "Poslove neposrednog nadzora funkcionisanja zimske službe i ovjeru operativno-tehničke i financijske dokumentacije po potrebi će obavljati i stručna lica iz sastava Kantonalne direkcije za ceste".

Direkcija: Obilne snježne padavine koje su pogodile cijelo područje Bosne i Hercegovine u periodu od 23.12. do 26.12.2024. godine nisu zaobišle ni područje Zeničko-dobojskog kantona. Zbog prevelike količine snijega na kolovozu regionalne ceste, slomljenog drveća koje je pod težinom snijega palo na kolovoz i odrona, na većini cesta bilo je otežano odvijanje saobraćaja ili potpuno obustavljeno.

Izvođač radova na zimskom održavanju regionalnih cesta R-444 Podlugovi-Breza-Vareš-Podkamensko i R-444a Vareš-Pogar-Luke-Ratanj privredno društvo "AME" d.o.o. Breza je pravovremeno reagovalo kako bi obezbijedilo neophodnu prohodnost navedenih regionalnih cesta. Pored vozila s ralicom i posipačem, izvođač je uključio i jače utovarivače. Ovdje je potrebno napomenuti da je shodno Pravilniku o održavanju javnih cesta ("Službene novine Federacije BiH" broj 57/15) prohodnost ceste osigurana ako visina snijega na kolovozu ne prelazi 15 cm i ukoliko je promet moguć vozilima koja su opremljena zimskom opremom.

Vareš, 24. prosinca '24.
– regionalna cesta kroz grad svedena na jednu traku

U navedenom periodu, osim telefonskih poziva stanovnika općine Vareš, nije bilo pisanih primjedbi na zimsko održavanje navedenih cesta. Shodno potpisanom ugovoru, izvođač je svakodnevno dostavljao izvještaje o stanju i aktivnostima na regionalnim cestama. Isto tako, predstavnik ove Direkcije je izvršio obilazak cesta dana 26. i 27.12.2024. godine i konstatovao da su iste prohodne, te da je potrebno izvršiti posipanje dionica mješavinom materijala za hrapavljenje i soli kako bi se spriječilo stvaranje poledice.

Bobovac: Direkcija za ceste ZDK-a zaključuje okvirne sporazume na razdoblje od četiri godine s odabranim izvođačima radova, koji posjeduju licencu za održavanje javnih cesta izdanu od strane Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, a Općina nema zakonsku osnovu izvođača pozvati na odgovornost ni u kom smislu, čak ni onda kad regionalna cesta prolazi glavnom ulicom kao što je slučaj u Varešu. Dakle, izvođač s općinom u kojoj radi jednostavno nema ništa što mu omogućuje samovolju i ponašanje kao da je na misiji u nekoj stranoj zemlji jer je komunikacija s njim neostvariva. Međutim, da li sve to podliježe analizi nakon zimske sezone ako izvođač kao u vareškom slučaju ne uspijeva odgovoriti povjerenom poslu, a poznato je da vareško područje tijekom snježnih zima postaje zahtjevno i iziskuje dosta drugačiji pristup od drugih općina u kantonu koje su na nižim nadmorskim visinama. Može li se nakon

takve analize očekivati preispitivanje kapacitiranosti odabranog izvođača i poduzimanje mjera na poboljšanju održavanja?

Direkcija: U cilju da se posao zimskog održavanja poboljša, Direkcija će nakon završetka sezone izvršiti analizu zimske službe za proteklu sezonu i predložiti mjere za poboljšanje istog.

Vareš, 9. siječnja '25.
– očišćenost regionalne ceste 14 dana nakon mećave

Bobovac: Resorna služba Općine Vareš kao i Općinsko vijeće Vareš, tako se čulo na sjednicama tog Vijeća, reagirali su i prošle i pretprošle godine s dopisima upućenim Direkciji za ceste ZDK-a zbog odugovlačenja izvođača kojemu je u opisu posla ne samo zimsko održavanje nego i uklanjanje posipnog materijala nakon zimske sezone. Na regionalnoj cesti R-444, u gradskom području Vareša, prema dosadašnjoj praksi tome se pristupa obično potkraj 4. mjeseca, a zimska sezona službeno završava polovicom 3. mjeseca. Može li Direkcija za ceste ZDK-a regulirati izvršavanje tog posla, ali na način da građani Vareša ne budu prepušteni indolentnosti izvođača i nezainteresiranosti nadzornog organa?

Direkcija: Zbog specifičnosti održavanja regionalne ceste R-444 Podlugovi-Breza-Vareš-Podkamensko, dionice kroz urbani dio Vareša (čišćenje snijega, uklanjanje posipnog materijala i drugo), kao i dopisa Općine Vareš, Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK-a Kantonalna direkcija za ceste razmatra o mogućnostima da se poslovi na zimskom održavanju navedene dionice ustupe službi za održavanje ulica u Varešu. Pravac, dužina i širina dijela regionalne ceste koja prolazi kroz grad, kao i način održavanja kolovoza i finansiranja utvrdili bi se ugovorom između Direkcije i Općine Vareš.

Bobovac: "Ministar Šabani obradovao i načelnika Tešnja: Ove godine još veća sredstva za regionalne ceste" – navodi se u naslovu nedavne informacije iz Press službe ZDK-a. Sastanku imenovanog ministra s općinskim načelnikom u Tešnju, a prije toga s načelnicima u Visokom, Maglaju itd. prisustvovao je i direktor kantonalne Direkcije za ceste, pa stoga pitamo je li u skorije vrijeme zakazan jedan takav sastanak i u općini Vareš? Ako nije, možemo li direktno od vaše Direkcije dobiti odgovor na pitanje postoji li plan dovršetka asfaltiranja ceste R-444 koje je započeto prije 21 godinu!? To je asfaltiranje zapelo na 2,5 km (plus 250 m) makadama između sela Ivančevo i Vijaka, te još 5 km ispod Vijake do spoja s cestom R 467 Ribnica-Olovo.

I posljednje: koliko je izdvajanja u sklopu Plana zaštite, održavanja, rekon-strukcije i izgradnje regionalnih cesta Direkcije za ceste ZDK-a za 2025. godinu ukupno predviđeno za dionice triju regionalnih cesta koje prolaze kroz općinu Vareš? Pitanje se odnosi na rekonstrukciju i modernizaciju, ili makar na izradu projektne dokumentacije za tu svrhu. Pitamo jer od preostalih makadamskih dionica na regionalnim cestama u Zeničko-dobojskom kantonu, najveći postotak neasfaltiranosti otpada na R-444 i R-444a. To je predočeno 2015. godine kada je – prema dokumentima dostupnim na službenoj stranici Vlade ZDK-a – posljednji put sastavljena i razmatrana "Informacija o stanju regionalnih cesta na području ZDK-a s postignutim efektima dosadašnjih aktivnosti i poduzetih mjera". Kako je otad bilo vrlo malo kapitalnih ulaganja u rekonstrukciju regionalnih putnih pravaca na vareškom području, a puno više u održavanje makadama, stanje se kroz cijelih 10 godina unazad nije bitnije promijenilo.

Direkcija: U Planu zaštite, održavanja, rekonstrukcije i izgradnje regionalnih cesta Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu planiraju se izdvojiti sredstva u iznosu od 480.000 KM za sanaciju dionice regionalne ceste R-444 Breza-Vareš, dok je za sanaciju kolovoza regionalne ceste R-444a Vareš-Pogar planirano da se izdvoji 518.000 KM.

Peticija MZ Vijaka

Savjet MZ Vijaka organizirao je u proteklom razdoblju potpisivanje peticije odnosno upućivanje zahtjeva za sanaciju regionalne ceste R-444, a u tekstu peticije se navodi:

"Regionalna cesta R-444 se proteže u dužini od otprilike 15 kilometara kroz mjesnu zajednicu Vijaka (općina Vareš). Od tih 15 km, 8 kilometara je još uvijek makadam – 3 km u smjeru Vareša, a 5 km ka izlazu na regionalnu cestu Olovo-Zavidovići.

Naime, ovom cestom svakodnevno prometuje veliki broj vozila teretnog programa kako za potrebe novootvorenog rudnika u Varešu, tako i za potrebe kantonalnog Šumsko-privrednog društva, ali važno je napomenuti i visoku frekvenciju osobnih vozila: kako radnika u gore navedenom rudniku, tako i nas mještana, kao i vozila u tranzitu iz susjednih općina jer se radi o cesti koja vodi prema Olovu, Zavidovićima, ali i Tuzli.

Sama cesta se zbog spomenute visoke frekvencije, naročito vozila teretnog programa, nerijetko nalazi u jako lošem stanju pa dolazi do situacija da je teško prohodna za manja vozila. Pored toga važno je napomenuti stvaranje velikih količina blata zimi, a prašine ljeti. Uvjeti postaju neizdrživi i pored toga što smo vam se već nekoliko puta obraćali, ovim putem upućujemo vam zahtjev, molbu, insistiramo da se položi asfalt. Ako niste u mogućnosti asfaltirati čitavu makadamsku dionicu, tražimo od vas da nas asfaltom spojite s centrom naše općine Vareš (3 km makadama).

Ovim putem želimo napomenuti da ćemo biti primorani blokirati promet teretnih vozila navedenom cestom ukoliko ne dobijemo vaš pisani odgovor ili ne poduzmete određene korake ka rješavanju ovog našeg krajnje ozbiljnog i velikog problema. U prilogu ovog dopisa dostavljamo vam i peticiju, kao i fotodokumentaciju stanja navedene ceste. U želji i nadi da ćete imati sluha i razumijevanja, srdačno vas pozdravljamo i pozivamo da nas prvom prilikom posjetite", kaže se na kraju zahtjeva koji potpisuje predsjednik MZ Vijaka Marin Jurkić.

Peticija je do momenta zaključenja ovog broja prikupila gotovo 300 potpisa, a po njenu završetku zahtjev će biti upućen na adrese nadležnih institucija i to: Ministarstvu za promet, prostorno uređenje, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK-a, Kantonalnoj direkciji za ceste, te Uredu premijera ZDK-a.

P.S. Kako se može vidjeti iz odgovora na naše pitanje Kantonalnoj direkciji za ceste (napominjemo, mi smo pitanja Direkciji postavili prije pokretanja peticije) ove godine nisu planirana nikakva ulaganja na dijelu regionale ceste R-444 koji prolazi područjem mjesne zajednice Vijaka.

VAREŠ U NOGOMETNOJ ORBITI

Dosanjali Grbavicu

Dana 8. veljače 2024. godine na stadionu Grbavica u Sarajevu odigrana je nogometna utakmica između FK "Željezničar" i NK "Vareš" u okviru osmine finala Kupa Bosne i Hercegovine. Za vareški nogomet to je bio povijesni domet i bez obzira na negativan rezultat lokalna je zajednica slavila taj događaj. Iako je NK "Vareš" imao za medijske pokrovitelje Hrvatski radio "Bobovac" i Vareški vijestnik, u našemu listu smo već odavno prenijeli historijat ovog sporta koji se u Varešu igra od 1927. godine, te stoga pridodajemo novo vlastoručno poglavlje s ovom kup utakmicom. A ona je, treba i to kazati, približila Vareš pažnji sportske javnosti u BiH, pogotovu što je imala osiguran izravan TV prijenos u udarnom subotnjem terminu. Kad uz to komentator stavi do znanja da je NK "Vareš" prvi klub u povijesti bh. nogometa koji se iz četvrtog ranga odnosno kantonalne lige uspio probiti do osmine finala Kupa BiH, onda to dobiva i određeni prizvuk senzacije.

Tekst i fotografije: **M. Marijanović**

U mjestu koje je kroz 30 poslijeratnih godina posve izgurano na marginu događaji poput ovog razumljivo imaju poseban, tj. veliki odjek. Međutim, uspjeh nogometnog kluba "Vareš" ne ogleda se samo u odigravanju ove utakmice. Prvo ćemo podsjetiti da je riječ o klubu koji na kraju polusezone 2024/25. zauzima prvo mjesto na ljestvici kantonalne lige ZDK-a, te se usporedo s energijom utrošenom na državni kup bori za plasman u viši rang, a to je druga liga Centar. S četiri boda prednosti nad drugoplasiranom "Fortunom", nakon ispadanja iz Kupa BiH, sve će sada biti usmjereno na postizanje tog cilja. Preostalo je devet kola, a proljetni nastavak prvenstva za NK "Vareš" započinje upravo derbijem protiv "Fortune" u Zenici. Trijumf protiv direktnog rivala zna se što bi značio. I zato, nakon odsanjanih snova u Kupu, ugašenih na Grbavici, emocije treba odživjeti i pomisliti što bi mogle donijeti nove pobjede.

Priča s uspjehom u Kupu BiH, kao najmasovnijem natjecanju, započela je u okviru kantonalnog kupa. Početni žrijeb nije bio naročito sretan jer je NK "Vareš" za protivnika dobio prošlogodišnjeg prvaka kantonalne lige, ekipu "Liješeva" iz Visokog. Međutim, s minimalnom pobjedom od 1:0 na stadionu u Vareš Majdanu izboren je plasman u drugo kolo. A u njemu ponovno protivnik iz Visokog, i opet drugoligaš: NK "Bosna". No i taj je klub iz Vareš Majdana ispraćen s porazom, i to visokim:

Detalj s utakmice Kupa BiH FK "Željezničar" - NK "Vareš"

6:2. Zatim u polufinalu kantonalnog kupa u Vareš Majdan dolazi NK "Steel City" iz Zenice, ali i Zeničani odlaze poraženi s 4:1.

Slijedi finale kantonalnog kupa u gostima kod ekipe NK "Žepče 1919". Ta je utakmica izgubljena rezultatom 5:1, ali rezultat nije bio od presudnog značaja jer su oba finalista imali osigurano mjesto u prvom kolu Kupa Federacije BiH. U Vareš Majdan tada dolazi FK "Dizdaruša" iz Brčkog koja se natječe u drugoj ligi Federacije. I ova ekipa s megdana pod Perunom odlazi poražena 4:2, a NK "Vareš" u drugom kolu ima sreću jer nema dodijeljenog protivnika što je značilo da ulazi direktno u 1/16 finala.

Najzad u Vareš dolazi FK "Kozara" iz Gradiške, prvoligaš Republike Srpske koji je uspijevao u dva navrata ući u Premijer ligu BiH, ali se ondje nije zadržao duže od jedne sezone. Iako favorit, pogotovu jer njeni nogometaši igraju za novac, ni "Kozara" nije uspjela srušiti vareški nogometni klub na njegovom terenu nego se oprašta od Kupa BiH s porazom od 3:2, a NK "Vareš" nakon toga, na osnovu žrijeba, zakazuje sebi meč s klubom koji stanuje na Grbavici! Protivnik je FK "Željezničar", koji trenutno zauzima četvrto mjesto na ljestvici Premijer lige BiH i naravno ima za sobom međunarodnu reputaciju. Postaje jasno da u 98 godina svog postojanja NK "Vareš" nije imao pred sobom jači natjecateljski duel.

Prilika je ovo i za prisjećanje: igralo se i u prošlosti sa "Željezničarom", gostovalo na Grbavici dva puta. Bili su to prijateljski susreti. U sezoni kad je FK "Željezničar" prvi i jedini put postao prvak Jugoslavije (1971/72.) tadašnji NK "Vareš" je bio tražen sparing partner i čak uspio svladati prvotimce Milana Ribara rezultatom 2:0. Bilo je to zlatno doba ne samo "Željezničara", nego i vareškog nogometa, jer NK "Vareš" je bio na pragu Druge lige (1969/70.) i očito imao posebnu karizmu čim je bio poželjan tim za odmjeravanje s najvećim asovima tog doba. U feljtonu o povijesti vareškog nogometa što su ga specijalno za naš list prije 25 godina pisali Matija Franjić, te Jozo Drijenčić i Zakarija Dodik (danas obojica pokojni) nalazimo i podatak o još jednom vareškom prijateljskom trijumfu na Grbavici s 1:0.

U pripremnom razdoblju za ovu kup utakmicu NK "Vareš" je koristio skromne mogućnosti koje je imao: dvoranu srednje škole, fitness centar "Sportiva", lovački dom "Igrišta", pa prijateljski susret u trening centru na Butmiru kod Sarajeva protiv juniora FK "Sarajevo" koji su igrali juniorsku Ligu prvaka. Završni dio priprema odrađen je u Splitu uz pomoć prijatelja i podupiratelja NK "Vareš", a u prvom redu je to Saša Franjkić. On je vareškim nogometašima osigurao posjet stadionu "Hajduka" na Poljudu i susret s dvojicom "Vatrenih": Ivanom Rakitićem i Markom Livajom. Nakon dvodnevnog trenažnog procesa zeleno-bijeli su bili gosti i NK "Uskoku" iz Klisa s kojim su u Dugopolju odigrali prijateljski meč, kao finalni ogled prije istrčavanja na Grbavicu pred Golijata.

Na dan utakmice iz Vareša je put Sarajeva krenula velika navijačka podrška; autobusi i mnoštvo automobila. Na tribinama su i djeca vareških osnovnih škola kojima je klub domaćin podijelio karte, a koje je osigurao generalni pokrovitelj susreta, kompanija Adriatic Metals BH. U svečanoj loži bila je

direktorica spomenute kompanije Sanela Karić, zatim načelnik općine Vareš Zdravko Marošević koji je pružao podršku nogometnom klubu u svakoj prilici pa tako i tijekom priprema na Igrištima i u Splitu, također i Saša Franjkić čiji je "Baoli" bar jedan od sponzora kluba, a spomenimo ujedno i ostale sponzore: City transport, JKP "Vareš", Camelija osiguranje i građevinski obrt "Katarina" Klis.

Doživljaj je bio potpun (pogotovu za one što nikad prije nisu bili na nekoj ozbiljnijoj utakmici): osiguranje kao pred kakav derbi susret, TV kamere, profesionalni fotoreporteri, VAR tehnologija, popunjene dvije trećine gledališta, pjesma navijača i huk. Ozračje je gotovo pa revijalno jer svakome je unaprijed jasno da NK "Vareš" u takvom srazu teško može parirati. Službeni spiker objavljuje da su na tribinama i vareški demineri koji su čistili stadion Grbavicu od mina podmetnutih u ratu, pa je i to pozdravljeno posebnim pljeskom. Isto su tako nakon utakmice vareški mladići nagrađeni pljeskom kada su otišli pozdraviti i dio tribine s najvatrenijim *Željinim* navijačima.

O onome što se događalo s loptom između prvoga i zadnjeg sučeva zvižduka, dovoljno je nekoliko rečenica. Šest puta je završila iza leđa vareškog vratara, a 10 puta je spriječio da se to desi. Jedanput je stvar "spasio" VAR, jer da nije bilo zaleđa bio bi dosuđen penal, što bi vratara Monjarčića stavilo pred još veće iskušenje. "Željezničar" je imao 31 šut prema vratima "Vareša", od toga 16 puta u okvir gola. "Vareš" samo dva šuta, od kojih jedan opasno blizu vratnice i da je bilo preciznosti bio bi upisan barem počasni

pogodak jer vratar domaćih, koji se inače dosađivao, nije bio na toj lopti. Posjed: 76:24 u korist jačeg, iako su vareški nogometaši amateri zaista davali sve od sebe. Pružanje otpora izgledalo je kako-tako uspješno do dvadesete minute kada je obrana popustila, mada se prva dobra prilika "Željezničaru" ukazala već u drugoj minuti i nagovijestila dominaciju koja neće prestati. I komentator TV prijenosa bio je korektan pojasnivši gledateljstvu da je vareški proboj do Grbavice već bio dovoljno ravan čudu, te napominjući prilikom ulaska Mirze Ajanovića u drugom poluvremenu da je riječ o veteranu i jedinom za čije se ime zna izvan Vareša. Iza njega je na desetine osvojenih pehara na turnirima u futsalu širom BiH, a u toj grani nogometa gradi i trenersku karijeru. Nastupao je za MNK "Željezničar", trener je u GFC "Sarajevo".

Imena igrača u početnom sastavu donosimo u grafici iz TV prijenosa, a na vareškoj klupi za rezerve bili su još: Faruk Brkić, Anes Hrvat, Elmin Rožajac, Sifet Pajt, Mirza Ajanović, Faris Muftić, Anes Hercegovac, Vahid Ademović, Tarik Likić, Edin Gondžo i Mihael Krajinović. Uz varešku klupu bio je pomoćni trener Malik Likić, predstavnik kluba Mahir Džafo i fizioterapeut Robert Lukić. Spomenimo i korektnog glavnog arbitra Dragana Kesića iz Gradiške, a kako su moderna vremena imao je mješoviti tim, dakle i dvije pomoćnice.

Na kraju, iz vareške perspektive svi će se utješno složiti da je važnije od svega bilo ostaviti lijep dojam pred bh. javnošću, mada Vareš nikad i nije imao problema sa svojim imidžom, bilo u sportu bilo u nekoj drugoj sferi. U počasnoj je loži, naime, bio i jedan od nogometaša koji je završio igračku karijeru u dresu "Željezničara", a nakon Više trenerske škole u Zagrebu započeo trenersku karijeru u NK "Vareš" (1968/69.). Za one starije koji će se možda sjetiti, riječ je o Radetu Matiću (86). On je u izjavi za Radio "Bobovac" s lica mjesta pozdravio Varešane i kazao: "Sjećam se jednog predivnog grada i jedne predivne ekipe s kojom smo imali i dobrih rezultata". Vremešni je Matić te večeri bio emotivno podijeljen između dva kluba, ali uvijek je jedino važno da na kraju pobijedi nogomet. Uglavnom, Vareš je uz svoj nogometni klub uzeo svojih pet minuta pažnje i dobro je kad se pojavi ovako neki relevantan svjedok sa strane poput Matića koji će poučiti i poručiti što je Vareš zaista, nasuprot današnjim podmetanjima i predrasudama.

Vareškom nogometnom klubu čestitke i želje da se ovoga proljeća izbori za prelazak u viši rang, što bi bio sjajan uvod u nadolazeću veliku obljetnicu: 100 godina nogometa u Varešu.

Uprava i igrači NK "Vareš" nakon susreta na Grbavici

Relikvije u staroj crkvi u Varešu

Piše **fra Tomislav Brković**

U staru crkvu sv. Mihovila arkanđela u Varešu su tokom povijesti pohranjivane različite relikvije svetaca. U arhivu Franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci čuva se potvrda kojom se jamči autentičnost relikvije pape Grgura Velikog (590. – 604.), nabavljene u Rimu 19. travnja 1790. Na njezinoj posivjeloj poleđini crnom je tintom u tri retka brzopoteznim rukopisom naznačeno: "Ovesu *Reliquiae* ù Czarkvi S. Mihovila ù Varessu", što bi značilo: "ovo su relikvije u crkvi Svetoga Mihovila u Varešu". Očito je tu bilješku napisao neki bosanski franjevac, koji je precizirao da se relikvija nalazi u crkvi sv. Mihovila u Varešu. Na prednjoj, izbjedjeloj, plavo-zelenoj strani ove potvrde, unutar kvadratičnog floralnog motiva otisnut je latinski tekst kojim se jamči autentičnost isporučenih relikvija. Njezin središnji dio zauzima oveća lakuna, namijenjena nadopuni rukom.

Na vrhu ove potvrde otisnuti su ime, titule, službe i grb (u njihovoj sredini) generalnog vikara Rimske Kurije i suca ordinarija njezinoga distrikta Marcantonia Colone mlađeg (1724. – 1793.) – kardinala Katoličke Crkve (1762. – 1793.), a od 1784. godine naslovnog kardinala biskupa antičke *Praeneste* (suvremena Palestrina) kod Rima. Kardinalovo ime Marcus Antonius otisnuto je kurzivnom kapitalom, dvostruko većom od ostalog teksta koji je u normalu. Slijede nepuna dva retka otisnutog teksta, standardnog za ovu vrstu dokumenata. Ispod lakune je otisnuti nepuni redak s omanjom lakunom u sredini, u koju se rukom upisivala boja vrpce o kojoj je visio vosak s utisnutim pečatom isporučitelja relikvije. Slijede četiri otisnuta retka, s tri omanje lakune u drugoj polovici posljednjeg, predviđene za rukopisni upis dana, mjeseca i godine izdavanja potvrde. Na samome dnu, na lijevoj strani potvrde, pečat je spomenutog kardinala, prepoznatljiv po stupu (*colona*) u sredini. Desno od pečata dva su potpisa: gornji nadbiskupa (*J. N. Arch. pus*) koji je rukovodio ovom vrstom poslova (*Sacris Operis*) a donji čuvara svetih relikvija Jacoba Caectana Severina.

Kod stare crkve u Varešu 1891. g.

U lakunu je rukom napisano da je adresant povelje svetu relikviju, uzetu s vjerodostojnih mjesta od kostiju svetoga Grgura Velikog – pape ispovjedaoca i naučitelja Crkve, s poštovanjem stavio u ovalnu srebrnu posudicu obloženu s obje strane kristalom. Kako je u pitanju oveća lakuna, u koju su upisane tek dvije rečenice, ostali joj je dio prekrižen četirima dvostrukim kosim crtama. Prve dvije riječi nadopunjene su akuzativom jednine, dok se izuzimanje definira ablativom množine. Iz toga proizlazi da je jedna čestica uzeta s više mjesta!

Ova potvrda ne naznačuje primatelja, niti ju je potpisao adresant kardinal Marcantonio Colonna mlađi. Iz toga proizlazi da se u ovom

slučaju radilo o serijskom dokumentu, u lakunu kojeg je upisivana vrsta relikvije prilikom isporuke tražiteljima. Nje-govo ime, titule i grb, očito su bili u službi jamčenja autentičnosti isporučenih relikvija. U ovom slučaju relikviju je činila čestica izlučena iz kostiju koje se pripisuju naučitelju Crkve papi Grguru I. Velikom.

U staroj knjizi obavijenoj debelim koricama, koja se čuva u župnom uredu u Varešu, fra Grgo Iljić upisao je bosanicom: "Godine 1795. jah isti fra Gargo iz Vareša drugi put provincial *etc.* čini učinit dva *reliquiara* od čistoga srebra i metnut u svakoga po tri *reliquia* različiti sveti za ovu carkvu na veliki otar, što sve plati od lemozine štonose reče od *vestiaria* [novac kojeg redovnički starješina dodjeljuje franjevcima za njihove osobne potrebe] i koštala su oba *reliquiara* oko groša 120. Iste godine 1795. jah isti gor rečeni činiosam metnut u čisto srebro *Reliquias S(anctissi)mae Crucis D(omi)ni n(ostri) I(esu) C(hristi)* [Relikvije Presvetoga Križa Gospodina našega Isusa Krista] po način oni gor rečeni *reliquiara* i stoi u carkvi sa strane od Evanđeljia i koštalo je oko groša – 50 što plati Juriša sin Garge Frankovića *alias* Naškovića rečen Barljnić koji plati i lampanicu od čistoga srebra da gori prid istim *reliquiarom* i dade groša oko 40."

Ista knjiga bilježi: "Dobavi u ovu carkvu pris:(vitli) i pripošt:(ovani) gospodin fra Gargo iz Vareša biskup glavu s. *Vincentia* mučenika, a *reliquiar* plati jedan dobročinioc odavde, koj neće da se zna ime njegovo". Relikvijar se i danas čuva u drvenoj škrinji u staroj crkvi u Varešu. Potvrda kojom se relikvijar daruje i jamči njihova autentičnost čuva se u arhivu Franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci. O ovoj relikviji pisano je u *Bobovcu* (rujan 2024.). Sudbina drugih relikvija koje su bile pohranjene u staroj crkvi nije poznata. Postoji mogućnost da su pohranjene u oltarima u sadašnjoj crkvi, tj. u oltaru sv. Mihovila nabavljenom 1906. godine, ili pak u Gospinom odnosno u oltaru sv. Ante.

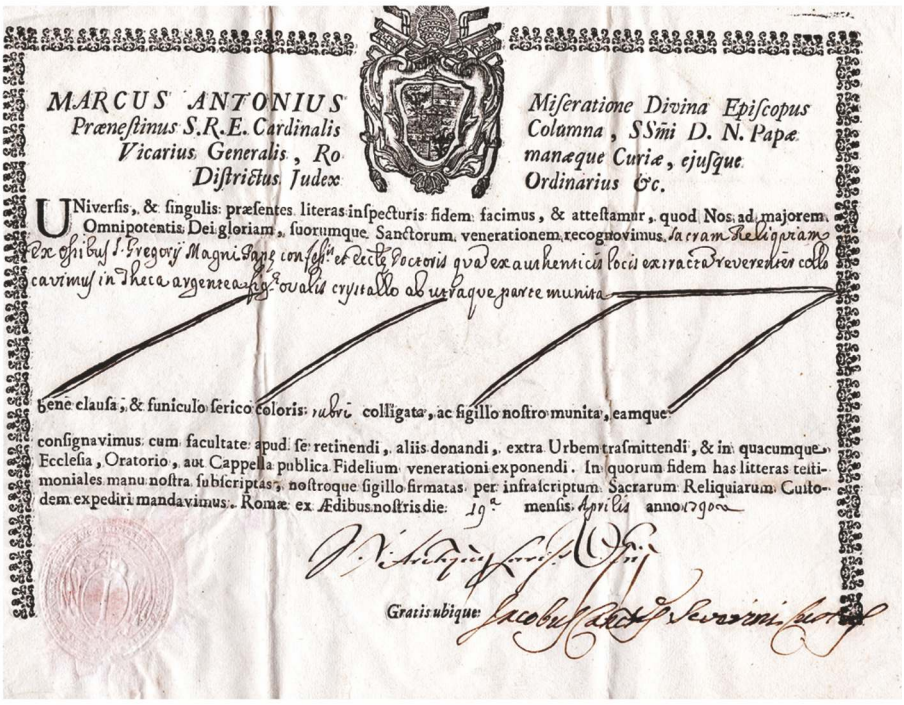
MARCUS ANTONIUS
Præneſtinus S.R.E. Cardinalis
Vicarius Generalis, Ro
Diſtrictus Judex

Miſeratione Divina Epiſcopus
Columna, SSmi D. N. Papæ
manæque Curiæ, ejuſque
Ordinarius &c.

UNiverſis, & ſingulis præſentes literas inſpecturis fidem facimus, & atteſtamur, quod Nos ad majorem Omnipotentis Dei gloriam, ſuorumque Sanctorum venerationem recognovimus Sacram Reliquiam Ex oſſibus S. Gregorij Magni Papæ confſ.ris et Eccl.æ Doctoris quæ ex authenticis locis extracta Reverendiſs. collocavimus in Theca argentea pg.ra ovalis cryſtallo ab utraque parte munita

bene clauſa, & funiculo ſerico coloris rubri colligata, ac ſigillo noſtro munita, eamque

conſignavimus cum facultate apud ſe retinendi, aliis donandi, extra Urbem traſmittendi, & in quacumque Eccleſia, Oratorio, aut Cappella publica Fidelium venerationi exponendi. In quorum fidem has litteras teſtimoniales manu noſtra ſubſcriptas, noſtroque ſigillo firmatas per infraſcriptum Sacrarum Reliquiarum Cuſtodem expediri mandavimus. Romæ ex Ædibus noſtris die 19.a menſis Aprilis anno 1790

Gratis ubique:

Potvrda biskupa Marka Antonija

Prijevod potvrde o autentičnosti relikvija sv. Grgura I. Velikog

(Podebljana slova, riječi i rečenice, odnose se na rukom unesene nadopune u prethodno otisnuti tekst.)

MARKO ANTONIO, milošću Božjom biskup
Palestrine, Svete Rimske Crkve kardinal Colona,
Svetoga gospodina našega pape [papa Pio VI. (1775. – 1799.)]
vikar generalni i Rimske kurije, i njezina
Distrikta sudac ordinarij itd.

Svima i svakom pojedinomu, koji budu ove riječi čitali, svjedočimo i potvrđujemo, da smo, na veću Svemogućega Boga slavu i na čast njegovih Svetih, utvrdili, da smo **svetu relikviju od kostiju Svetoga Grgura Velikog pape ispovjedaoca i Crkvenog naučitelja**, **koja je s vjerodostojnih mjesta izuzeta, s poštovanjem stavili u srebrenu posudicu, okruglog oblika, kristalom s obje strane zaštićenu** dobro zatvorenu, i uzicom svilenom **crvene** boje svezanu, i pečatom našim ovjerenu, te dopuštamo: da se ovlašteno kod sebe može čuvati, drugima davati, izvan Grada [izvan Rima] odnijeti te u bilo kojoj crkvi, oratoriju ili kapeli javno izložiti na čašćenje vjernika. O vjeri ovih riječi rukom našom potpisanih i našim pečatom ovjerenih, po dolje potpisanom Svetih Relikvija čuvaru proslijediti zapovijedamo. Rim, iz naših odaja, dana **19**. mjeseca **travnja**, godine **1790**.

J. N. nadbiskup Svetih djela
Posvuda besplatno: **Jacobus Caectanus Severini, čuvar**

Gospon Vlado

Borivoje Simić

Spadam u one koji spavaju na pola oka kada moraju da se rano probude. Nikad mi ne treba sat, ugrađen je u glavi. Nervoza ili neki zapis koji se ureže, šta li već, učini svoje. Kad dođe vrijeme ustajanja, unutarnji alarm opomene – diži se.

Tog ljeta, bez obzira na to kad bih počinuo, budio sam se oko tri. Naravno, ako besanicu nije stvarala i san prekidala tutnjava detonacija. Budio me je, zapravo podsjećao da je vrijeme da idemo – komšija Vlado. Tiha dva zvuka klap-klap noktima kažiprsta i srednjeg prsta na vratima, tiha kakav je i on sam, bila su dovoljna da me trgnu.

Nije mi trebalo da otkrmeljam niti da nekoliko trenutaka presjedim na ivici kreveta, još manje da se istežem ili polusnen bazam u tami do kupatila. Ratna disciplina činila je da sam uvijek pripravan na pokret.

Brzo bih uskočio u pantalone, preko glave nabacio izbjedjelu žutu polo majicu, moj ratni talisman, pokupio dva prazna kanistera pored vrata i već sam, čio u to gluho doba noći, bio na hodniku...

Ispred susjednih vrata dočekalo bi me izmučeno Vladino lice, suhonjavo, sa opuštenim obrazima, prošarano crvenim pjegama neuobičajenim za ljude našeg podneblja. Lice koje isijava borbu, ali i odaje dostojanstvo. I u suprotnosti sa njim mirni i pomalo odsutni pogled.

Gledale su te spore, plave oči u mene sa obazrivošću i čini mi se dubokim promišljanjem. Bile su to oči koje sve brižljivo procjenjuju, svemu daju važnost.

Gospon sa crnim šeširom obrubljenim svilenom braonastom trakom, sivim prugastim prslukom od odijela, kariranom bijelom košuljom i sivim pantalonama na peglu djelovao je kao prilika iz drugog vremena. Figura sišla sa slika iz muzejskih zbirki ili iskočila iz starog filma. I u ratni odlazak po vodu išao je kao gospodin.

Uz Vladu, nužnost preživljavanja na koju je ratna nevolja natjerala dobijala je drugačiju dimenziju, postajala je gotovo svečani čin.

Vladu sam upoznao u ratu, posredovanjem radnog kolege kupio sam od njega gitaru. Nepredvidivi putevi ratni udesili su da ćemo godinu kasnije postati komšije.

Prodao mi je očuvanu gitaru sa kitnjastim zlatnim natpisom *Adria* za šaku bezvrijednih ratnih para. Trebalo se, kako znaš i umiješ, dočepati novca i goriva za uvijek prazan stomak. Mogao je se odreći jer je imao još jednu, bolju.

U rijetkim trenucima skinuo bi pažljivo sa zida tu svoju crnu gitaru sa bijelim obrubom, privio je neobično visoko, gotovo uz prsa, i zasvirao. Dalmatinske i starogradske.

Svirka je bila onakva kakva je bila i cijela njegova pojava. Prstima je prebirao tiho, proračunato, čini se uvijek sa nekom zadrškom. Kao da je i slušaocu darivao sekvence u kojima može razmišljati, propitivati ono što mu ulazi u uho a da mu melodija ipak ne izmakne.

Imao je neobičan stil, hvatao je samo terce, gdjekad nepotpune, jer njegovi krupni prsti kruti usljed dugog nesviranja nisu bili brzi. Ali, iako je djelovalo kao da će svaki trenutak zastati i možda gitaru odbaciti i reći nije ovo više za mene, melodijsku nit nije gubio. Bilo je u njegovom sviranju napora, ali ga je ipak bilo milo slušati.

Pogotovo kad bi tonove sjetnih melodija udružio sa svojim promuklim glasom, koji je ličio na glas klapskog pjevača. Serioznog, ali malaksalog.

Slutio sam u tom muziciranju treperavu tugu koju skriva u sebi.

Nisam siguran, ali sam pretpostavljao da njegova tiha patnja ima vezu sa suprugom, koja je, samo to sam znao, umrla neposredno prije rata.

Rekao mi je jednom da nikada ne svira kada je sam i svoju slabost odao, istog trena ustavši da obavi neki posao u kuhinji, tek toliko da bi duha u boci koji je, čini se, pošao da izađe, zadržao i dalje unutra.

Šta li je u njemu tinjalo i šta je skrivala pustara troiposobnog stana, u kojoj je od svega najviše bilo zidova, ostalo mi je nedokučivo.

Šutke, kao da smo u kakvoj misiji, obazrivo savladavajući tamu hodnika, Vlado i ja bismo se spuštali niz stepenice i u tišini sparne ljetne noći pratili svjetlucanje bijelih posuda ispred nas. Išli smo po litre dragocjene tečnosti koja će tokom narednog dana, iako štedljivo trošena, iscuriti za najnužnije potrebe – za dnevnu higijenu, spravljanje hrane, zalivanje WC šolje, ponekad i za cijeli program kupanja uz, da se ne bi rasipalo, neizbježno polijevanje iz lončića. Gotovo redovno bi se noću oko tri, jer tada je najsigurnije i najmanja je gužva, pridruživali ljudima koji su se, kao da idu na vjerski obred, grupisali pred česmom u dvorištu ruševne kuće na brdašcetu nekoliko stotina metara udaljenom od glavne gradske ulice.

Uz Vladu osjećao sam se zaštićeno dok smo čekali u redu koji bi se ponekad znao otegnuti niz cijelu usku strmu uličicu omeđenu redovima našibicanih kuća. Redu u kojem se tu i tamo čulo šaputanje ljudi i poneko lupkanje kanistera, buradi i galona, često suzbijano ušutkivanjem drugih. Muklu rabotu remetili su uglavnom oni koji su imali po nekoliko sudova vezanih konopom ili kaišem i duže su se zadržavali na česmi da ih napune. Po vodu su često dolazile i čitave porodice, pa bi njihovo dugo točenje naišlo na prigovaranje nestrpljivih čekača. Znalo se dogoditi da se potiho gunđanje raspline i u glasnu svađu.

Iako ni riječi nismo prozborili, Vladina prisutnost bila je dovoljna da se na ovom zadataku osjećam spokojno.

Čini mi se da smo i u toj šutnji razgovarali, razmjenjivale su poruke naše dvije prisutnosti. Potvrdu je davao poneki mali gest, kao što je to bio znak rukom kojim me pušta ispred sebe da prvi natočim. Ili razmjena pogleda koji su bili spontani komentar živog događanja u redu.

Saosjećajnost s kojom smo nosili vodu, dok smo se ruku otežalih od tereta vraćali, bila je dovoljna da ovu noćnu operaciju doživljavam neopterećeno.

U ratu je sve podnošljivije ako se dijeli sa drugima. Samoća je teška, često i kobna.

Vraćajući se niz brdo, vjerujem, obojica smo isto mislili posmatrajući tapiseriju od obrisa zgrada u tamom ophrvanom gradu. Gradu koji je naizgled bez života, ali zapravo gradu koji samo plitko diše i koji se sablasno pritajio u tami.

Danas na ulazu u zgradu presiječe me osmrtnica na kojoj još izdaleka prepoznah poznati šešir. Osjetih veliku tugu.

Prvo čega se sjetih jeste ta nit koja nas je vezivala, zbliženost kojom smo ukroćivali ratne nedaće.

Rat je pokazao da smo bliski, ali mir nas je udaljio na uljudnu razdaljinu redovnog pozdravljanja, usputnog komšijskog razgovora na hodniku ili rasprave oko neke zajedničke stambene ili komunalne brige.

Osame koje smo nekad razbijali vratile su se u svoje oklope.

Pozivi "navrati da posjedimo", "dođi, imam novih filmova", ostali su kao samoprijekorni podsjetnici da sam se olako udaljio od tih smjernih očiju koje su me, to dobro znam, gledale očinski. Kao da ih i sada vidim, obraćale su mi se tugaljivom mimikom.

Neki ljudi zaslužuju da imaju bolje mjesto u našim životima nego što smo im mi spremni dati. Postanemo svjesni kada ih izgubimo.

Danas kad se u hodniku začuše povici nosača i trenje namještaja o zidove, spoznah ono čega sam, vjerujem, trebao biti svjestan ranije.

Iza napola otvorenih vrata promoli glavu srednjovječna mršava ženica pirgava lica, zasukanih rukava sa deterdžentom i krpom u rukama. Pojavi se kao da je čekala da ja izađem.

– Ja sam Vladina kćerka, nismo bili u dobrim odnosima – reče istovremeno se predstavljajući i dajući objašnjenje kojim preduprijedi moju očekivanu začudnost. Rodbinske znakove odmah sam prepoznao; u njenim plavim propitivačkim očima vidio sam Vladine, u promišljenom dubokom pogledu Vladin pogled.

Postadoh svjestan da Vladina tjeskoba ima izvor u porodičnim nesporazumima i da je to bilo ono što ga je izjedalo.

Shvatih da sam u pojedinim trenucima bio tiha Vladina čežnja i da je htijući druženje sa mnom želio naći nadomjestak za porodičnu pustoš, utopiti samoću i tugu. Kao i u svemu, i u tome je pokazivao stidljivu, ali i gordu, gospodsku suzdržanost. Sad mi je još više žao što sam to sebično ignorisao.

Dok radnici iznose paket iz kojeg viri crni vrat gitare, iz prostranog stana sa čamotinjom odlazi i ganutljiva, mila muzika.

Ostaje sjećanje na gospodina i na neponovljivo ratno iskustvo.

U OBJEKTIVU

Jedna od vareških tradicija je i izrada muketa. Uz Smiljku Grgić (na fotografiji) time se u Varešu također bave Silva Dodik i Željka Petrović, ili su se bavile npr. Davorka Terzić, Terezija Terzić, Marija Grgić, Marija Stjepanović..., a vjerojatno i na selima vareške okolice ima žena vičnih izradi muketa. Inače, muke(t) kao i posvećene svijeće služi za liturgijsku upotrebu. **K.S.**

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 16. prosinca 2024.
u 91. godini života preminula je naša draga

ELIZABETA MIOČEVIĆ
(9.II.1934. – 16.XII.2024.)

Teško je prihvatiti da nisi više među nama,
ali vječno ćeš živjeti u našim srcima,
molitvama i mislima.

Nedostaje nam tvoja bezgranična ljubav,
podrška, toplina, tvoj glas i osmijeh na licu.

Ti si bila i ostaješ naša snaga,
ponos i nadahnuće.

Počivaj u miru Božjem.

Zahvalna djeca:
Zlatko, Nada i Nevenka, s obiteljima

IN MEMORIAM

KATARINA JARČEVIĆ
(25.II.2015. – 25.II.2025.)

STJEPAN JARČEVIĆ
(21.I.2021. – 21.I.2025.)

MATO JARČEVIĆ
(25.IX.2016. – 25.IX.2024.)

Ostajete u sjećanju.
Počivali u miru.
Kćerka i sestra

SJEĆANJE

na našeg voljenog

DAVORA VIDOVIĆA
(21.I.2014. – 21.I.2025.)

Jedanaest tužnih godina...
I sve isto je.
A ništa isto nije...
Voli te zauvijek,
tvoja obitelj

IN MEMORIAM

(31.I.1995. – 31.I.2025.)
Navršilo se 30 godina otkako nas je napustila
naša draga mati

ZITA ILIČIĆ

Na prazninu se nikad nećemo naviknuti,
ali se nadamo da su ti anđeli sve ove godine pri ruci
kao što si i ti nama u našim životima.

Tvoji: Kristina, Vjerana i Željo, s obiteljima

SJEĆANJE

MUJO DOVADŽIJA
(1921. – 1984.)

Dobri ljudi nikada se ne zaboravljaju.

Anđa, Venco, Danko, Zorica, Vesna, Željko
i ostali članovi porodice

TUŽNO SJEĆANJE

na našeg dragog tatu, djeda i pradjeda

IVANA DIVKOVIĆA

Dana 3. veljače navršila se godina dana od tvoje smrti,
ali uspomena na tvoj dragi lik ne blijedi.
Živjet ćeš zauvijek u našim srcima, sjećanjima,
pričama i vrijednostima kojima si nas naučio.

Počivao u miru.
Kćeri Violeta i Sanja, s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 7. veljače navršilo se deset godina
otkako nije s nama naš dragi

TOMI TURBUK
(12.IX.1958. – 7.II.2015.)

Vječno si u našim mislima.

Tiho s obitelji

TUŽNO SJEĆANJE

SLAVKO PENDIĆ
(14.III.1953. – 10.II.2017.)

S ljubavlju i ponosom što smo te imali,
čuvamo uspomene na tvoj dragi lik.

Počivaj u miru Božjem.

Tvoja supruga Zdenka i djeca

SJEĆANJE

DRAGICA BUBIĆ
(1946. – 2021.)

Prođoše četiri duge godine od kad nisi s nama,
ali si uvijek u našim mislima.

S ljubavlju i poštovanjem,

tvoja djeca s obiteljima

IN MEMORIAM

Dana 22. 2. navršavaju se tri godine
otkako nije s nama

KORNELIJA BIHORAC rođ. Brkić
(1954. – 2022.)

Ostaje u našim srcima i sjećanjima.

Beli, Berina, Ali i Elvis

SJEĆANJE

IVAN BOŽIĆ
(27.II.2023. – 27.II.2025.)

Prošle su dvije duge godine kako nisi s nama.
Uvijek u našim mislima, vječno u našim srcima.

S ljubavlju, tvoja obitelj

IN MEMORIAM
FERDINAND MIRČIĆ
(20.II.2010. – 20.II.2025.)
TEREZIJA MIRČIĆ
(2016. – 2025.)

Hvala vam za dobrotu, ljubav i sreću
kojom ste nas uvijek nesebično darivali.
Neka vas čuvaju anđeli kao što ste vi čuvali i pazili nas.
Svjetlana, Vedrana, Goran, Toni, Marko, Matea, Gogo, Mateo,
Gloria, Elena i Katja

IN MEMORIAM
ANTO LOVRENOVIĆ
(6.II.1997. – 6.II.2025.)
LJUBICA LOVRENOVIĆ
rođ. Jakić
(16.III.2015. – 16.III.2025.)

Dragi naši, s ljubavlju i ponosom nosimo vas u našim srcima.
Vaša djeca

SJEĆANJE
na naše drage
STJEPAN MATIĆ
(1934. – 2021.)
KATA MATIĆ
(1939. – 2024.)

S ljubavlju, vaša djeca s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

GENOVEVA LJEVAK
(23.II.2019. – 23.II.2025.)

ZORAN LJEVAK
(15.XII.2015. – 15.XII.2024.)

ANTO LJEVAK
(17.XII.1984. – 17.XII.2024.)

Sjećanje na vas nikada ne blijedi.
Počivajte u miru Božjem.
Vaši najmiliji: obitelji Klančević, Bogeljić, Ljevak

IZ STARIH ALBUMA

O mentalitetu i odnosima u društvu

Knjiga 63 Zbornika za život i običaje u nakladi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, da se podsjetimo, objavljena je i promovirana ljeta prošle godine u Varešu. Njezin etnografski sadržaj se odnosi na Vareš, a građu objavljenu u knjizi marljivo je prikupljao Mijo Žuljić u razdoblju od 1897. do 1911. godine. Bilo bi nepravedno prema tom čovjeku da se takva knjiga olako izgubi iz vida pa ćemo je prenoseći povremeno pojedine dijelove (a pisani su zasebno pa se može odvajati segmente) vraćati pažnji. Njezina je dodatna vrijednost i u starogovoru kojim je ispisana.

Za ovaj put izdvajamo zanimljive detalje iz poglavlja Život prema zanimanju i imetku. U okviru toga predočavaju se čobani, zanatlije, trgovci, ljekari, svirači, sirotinja, gospoda i odsutni. Objašnjava se i odnos ljudi prema tim staležima. Slijedi ponešto od onoga što je Žuljić zapisao o čobanima, ljekarima, gospodi, sirotinji i odsutnima.

Pripremio **M. M.**

Čobani: Čobani se uzimaju samo za ovce, janjce i za krave. (Koza nemamo gotovo nikako.) Čoban od ovaca i od janjaca obično je malo dijete muško, a krave čuva redovito odrasto čoek ili odrasla žena, i to seljanka jer to Vareška ne bi nipošto radila. (...)

Ljekari: Ovi liječe samo naravnijem načinom jer svijet misli da je griota vjerovati u ljude koji bi imali posebnu moć ili snagu. Takijeh ljudi ne mere ni biti drukčije, ven s Božiju stranu ili zato što više znaju i bolje se u ljekarije razumiju. – U Varešu ima priličan broj ljudi, a još više žena što se, izmegju ostalijeh svojih poslova, bave liječenjem ljudi i životinja, a svi i sve se zovu ećimi ili ljekari (ljekaruše, ljekarice). Osim toga ima baba ili babica što deveraju oko žena kad se pobabe (kad rode dijete). (...)

Nijedan ećim i nijedna ljekaruša ne uči liječiti iz knjiga, nego nauči od matere, od babe, jali od oca, jali od amidže, jali od jabandžije (tugjina). Ećimi obično kriju svoje umijeće, ali se svejedno malo tko nagje pa da će ga od njiha propitkivat ili učiti. Ima ih pa će i kazati ako ih tko upita, a drugi opet ne će nipošto kazati da drugi ne bi naučio.

Ljekare i ljekaruše poštuju bolje nego ostali svijet, tekle (osobito) oni kojima često trebaju. To poštivanje pokazuju time što se čuvaju da ih čime ne uvrijede, što s njima ljevše i poniznije govore, počaste ih kavom, rakijom, kolačima i ponude im što imaju najljevšeg u kući. Babi ili babici plaćaju obično porintu za vas trud i dangubu što je ima oko žene i djeteta kad se rodi. Njetko plati i po dva porinta ili još i više, ama je obično porinta.

Gospoda: Narod ima posla s ovom gospodom: s parokom i kapelanom (s pratrima), s učiteljima, s načelnikom i s bilježnikom, s upraviteljem ispostave i oficijalom (opincijalom), direktorom, kasijerom, agjuntom, šikmajstorom i drugom gospodom na fabrici; zatijem sa šumarima, sa sucom i geometrom. (...) Fratri dolaze narodu u kuću kad je ko bolestan, o Božiću kad škrope kuće ili kad ih ko šta zatreba pa ih zamoli da mu dogju. – Ostala gospoda sasvijem malo dolaze narodu u kuću. Učitelji, načelnik i bilježnik ulaze podikad u kuću dobrijem znancima i prijateljima. Kad tko od ove gospode dogje kome od naroda u kuću, prime ga i dočekaju što znaju i mogu ljevše. Učitelja (učiteljicu), načelnika, bilježnika i šumara zovu i za kuma, tko se s njima dobro sprijateljio. Tak isto ih zovnu i na pijer, na bukliju i na drugo veselje, a ovi se drage volje pozivu odazovu.

Sirotinja: Kad kakva fukara dogje digod u kuću, stisne se kraj vrata, a svijet je ne će istjerat ni zaružit jer zna da je ljuta nevolja goni. Ako ima šta, daće mu, ako nema, otpremi ga lijepom eglenom. – U kavi sjede sjeromasi kraj vrata jer ne smiju u pročelje proći pošto tu nije njihovo mjesto. A dobri ljudi kad ih vide anak jadne i žalosne, viknu im kavu "džabu" i pruže im lulu jali cigaru duvana. Valja i to naspomenuti da u nas nema mlogo prave fukare pošto, Bogu hvala, imamo posla dosta na sve strane i lijepe zarade.

Odsutni: Ovih nema, osim podikoji što ode u soldate i ono njekoliko svijeta što je davno kad u Varešu nije bilo posla ni zarade, otišlo iz Vareša te se preselilo u Sarajvo. Soldačija piše rodbini, znancima i prijateljima, a i curi ako se je s kojom prije soldačije dobro zaašikovo pa je misli uzeti.

Rješenja zagonetaka iz prošlog broja (19. str.)

SAĆE:

E	D	O	M	I	R	J	E	L	I
Č	Š	R	A	A	A	E	S	K	F	Ć
N	I	I	T	T	S	R	I	A	R
A	P	N	S	A	A	T	M	T	Ž	I
L	A	O	L	R	O	O	I	A	R
O	K	J	K	E	A	P	S	T	P	A
E	N	I	G	M	A	T	A	I	Z
C	S	I	G	A	A	Z	I	R	A	O
A	L	T	N	N	O	O	K	A	N
J	Z	O	M	A	P	R	M	V	D	A
A	G	V	A	R	E	Š	A	O	R

PREMETALJKA:
Čedomir Jelić, enigmat iz Vareša

Autor: VID

ENGLESKA KRATICA ZA *NLO* · STRICA, POGAR ILI DIKNJIĆI · KARL FREUND · FRANCUSKI SLIKAR I KIPAR, AUGUSTE · OPERNI NAPJEV; GLUMICA RIZVIĆ · TOTALNA ŠTETA NA VOZILU (razg.) · ANDRIĆEVA PRIPOVIJETKA

ČIN USKRAĆIVANJA

LJUTA PAPRIČICA

OTOKAR LEVAJ · KONČASTE TVOREVINE · GROF IZ HORORA

UKUSNI PRAŠČIĆ S RAŽNJA · STANOVNIK DREVNOG SUMERA

SUMPOR · IRANSKI NOVCI · EKS LOPTAČ, PHILIPP

KONJSKI POVODAC · KIM NOVAK · IZNUĐIVAČI, REKETAŠI

ASOCIJACIJA NA NASLOVNICU BOBOVCA BROJ 279 · LIST VAREŠKIH HRVATA · STAROGERMANSKO PLEME (ALEMANI) · SPORTSKA BOČICA (množ.) · PLOČA OD PREŠANOG IVERJA · OPIJUMSKA BILJKA · MJESTO KOD ZENICE · EGIPATSKI BOG SUNCA · POSUDA ZA KUPANJE · VANADIJ · MREŽA RIJEČNOG RIBARA

LEGENDARNI TV VODITELJ ("KVISKOTEKA")

MUSLIMANSKO ŽENSKO IME · ENGLESKA GLAZBENICA · POLUMAJMUN LORI

SPARINA, OMORA · DIO MOLEKULE · AZEM ODMILA

MIRISNA TROPSKA BILJKA (SLADOLED) · POZDRAV CEZARU · JEDINICA OTPORA

HRV. PALEOSLAVISTICA (AKADEMKINJA) · NORVEŠKA · "ŽELJEZNICA"

RIMSKA STOJEDINICA · POČETNO SLOVO ABECEDE · B · LJETOVALIŠTE NA VISU

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: uskrata, feferon, ol, nitl, odojak, s, rialj, ular, kn, mak, raa, babine huke, v, oliver mlakar, badema, adele, omorina, atom, vanilija, ave, anica nazor, n, ci, a, komiza.

BOBOVAC VARES
LIST VAREŠKIH HRVATA
Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i športa Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • **za izdavača:** Mario Mirčić • **adresa uredništva:** 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094 • **internetska adresa:** http://www.vares-bobovac.com • **e-mail:** listbobovac@hotmail.com • **žiroračun u KM:** 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac" • **račun za devizne uplate:** 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • **cijena godišnje pretplate:** BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 106,80 KM (55 €), Sjeverna Amerika i Australija – 120,00 KM • **naklada:** 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • **glavni i odgovorni urednik:** Mladenko Marijanović • **uredništvo:** Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • **tisak:** "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo

Pripremili **J. K.** & **M. M.**

Zračna banja u Zvijezdi

Nedavno bilo zaredalo sunčanih i snježnih dana u Zvijezdi. Zavladala bijela čistoća kao u bajci. I nebo se plavilo kao u priči. U vijestima javljaju Sarajevo se živo utuši u magli i vlastitom smogu, po nezdravom zraku vodeće je na cijeloj kugli zemaljskoj. Ptice ne lete da ne udare u što i da ne izginu, ako izađu po neku mrvicu to obave pješke. Tako ni avioni danima nit' slijeću nit' polijeću. Rulaju, shvate da su kao guske i odustaje se, gasi motore.

Da slušaš i ne vjeruješ: mi na 40-50 km od tog Sarajeva grada ne znamo kud ćemo s vedrinom. Pruži se to zagađenje preko Vogošće, Ilijaša i Breze, dođe pod granicu vareške općine, ali dalje ne dobaci. Ja i dalje kontam da je to nama od Boga dana turistička šansa, samo kad bi netko javio u Sarajevo da ima čistog i zdravog zraka kod nas. Otimači vareških sirovina ne mogu ga natovariti i odvući sebi kao sve ostalo, nego ako nekome treba može jedino doći i nadisati se. A ima se gdje i štogod popit' i pojest'.

Turizam je ono kad netko ima višak novca i višak slobodnog vremena da se može uputiti u potragu za odmorom, zdravljem, gastro užicima i novim vidicima. Šansa vareškog kraja još uvijek bi mogla biti u zdravstvenom i gastroturizmu, a neke druge su već prokockane.

Stariji se sigurno sjećaju Ramiza i njegovih konja, s kojima je prevozio goste i logistiku u nekadašnju zračnu banju Ponikve, za koju se znalo da je tu negdje, zavučena iza vareških Stijena.

Ali jedan nadobudni novopečeni Sarajlija jesenas nekad navratio i omalovažava: kaže, čuo je da postoje banje gdje voda izvire, e da mu je još vidjeti takvu banju da u njoj izvire zrak... Povedem ga nevjernoga na Studenac, napijemo se prvo dobro 'ladne vode, i kroz mješavinu crnogorice i bjelogorice dovedoh ga pred pećinu iz čijeg se ulaza osjeti opominjuće tiha i lijepa svježina. To je samo jedna pećina, a u njedrima Zvijezde broja im nema. Štogod iz njih izviralo i s mirisom šume se miješalo, pa se u bazenu ispod Osoja i Javornika kod tunela akumuliralo, davno je ubilježeno kao klimatsko lječilište. Treba samo paziti da se ne konzumira naglo nakon svakodnevnog udisanja čestica iz sarajevskih ložišta i auspuha.